

Τι έγιναν τα μανιφέστα;

Είναι εύχαριστο που οι ήθοιοι τελικά υποχώρησαν, δέχθηκαν την φόρμουλα του υπουργείου και θα πραγματοποιηθούν οι παραστάσεις αρχαίων έργων, αν συμφωνήσουν και οι τεχνικοί. Ανεξάρτητα όμως από το αν τελικά βρέθηκε η λύση αυτή (που θα μπορούσε βέβαια να βρεθεί την προηγούμενη εβδομάδα και να μη χαιόταν η παράσταση των Επιδουρίων) αναρωτιέται κανείς πόσο σωστά θα είναι προετοιμασμένα τα έργα αυτού ή του άλλου Σαββατοκύριου, όταν σε κρίσιμες δοκιμές των δύο - τριών τελευταίων εβδομάδων, οι ατσαίες εργασίες μειώνων δραματικές ώρες των δοκιμών. Αν θυμάστε καλά, οι σωματίες των ήθοιων, με δική τους άπατηση, προβλέπουν έναν ελάχιστο αριθμό δοκιμών (περίπου 45), και φυσικά, πενήταωρον δοκιμών. Κι αυτό για ένα οποιοδήποτε έργο, πόσο μάλλον για μία αρχαία τραγωδία. Τώρα τι γίνεται; Τα λησμήνησε το ΣΕΗ αλλά με τα μανιφέστα για όρτια προετοιμασία των έργων, με στόχο το υψηλό καλλιτεχνικό αποτέλεσμα; Και, άραγε, πρόκειται ότι κάποιος σκηνοθέτης ετοίμασε τον ίδιο καιρό δύο έργα μαζί και μάλιστα το ένα στην Αθήνα και το άλλο στη Θεσσαλονίκη, μοιράζοντας τις ώρες του στα δύο; Τά θέλει αυτά το ΣΕΗ; Ισως ναί, ίσως όχι. Πάντως, οι ήθοιοι θα ήθελαν η μάλλον τα ξέρουν και τα σχολιάζουν, σε «πηγαδόκια». Απλάως σιωπούμε για ποιήματα, αλλά ευνόητους λόγους...

Το πρόσεξαν;

Πρόσεξαν άραγε οι ήθοιοι των κρατικών θεάτρων τον όρο που έθεσε ο Αράνης για την παροχή κάποιων αυξήσεων; Θέτοντας τόν δακτυλο «έπ' των τόπων των ήλων» ο τεχνοκράτης υπουργός τόνισε πως θα εξετασθούν η παραγωγικότητα και η ποιότητα της δουλειάς που γίνεται στις κρατικές σκηνές. Και δεν έχει άδικο. Μόνο που θάπρεπε να του πει και το ΣΕΗ, πως αυτό δεν εξαρτάται από τους θεατρίνους, αλλά από διοικητικές και διευθυντικές.

Ανομβρία τόν Ιούλιο

Όσο κι αν φαίνεται περίεργο ο Ιούλιος λίγες θεατρικές παραστάσεις έχει να μάς προσφέρει στην Θεσσαλονίκη. Σε σύγκριση με άλλους μήνες, που στην πόλη έφτασε να παίζονται παράλληλα έξι και επτά έργα, από ισοριθμους θιάσους, αυτόν τόν μήνα το κοινό της συμπεριφοράς θα δει πολύ λίγα πράγματα στον τομέα του θεάτρου, αφορισμένων των «Γριτών Ανοιχτού Θέατρου», που άπατελούν περίπτωση ουχτήρησης. Ετσι το Σαββατοκύριο που

Ο Γιάγκος Παπαδιαμαντόπουλος στη Γαλλία
Ζάν Μωρεάς, ένας πρέσβης τών έλληνικών γραμμάτων

Εγκατέλειψε μιά καριέρα στην Αθήνα και ξανάρχισε μιά λαμπρή στο Παρίσι

Μιά ιδιόρρυθμη περίπτωση στο χώρο των γραμμάτων άποτελεί ο Γιάννης Παπαδιαμαντόπουλος, ο λογοτέχνης που έγινε παγκόσμια γνωστός σαν Ζάν Μωρεάς και που δημιούργησε, με τόν δικό τόν τρόπο, δύο λογοτεχνικές δημιουργίες, τήν έλληνική και τήν γαλλική, ξεχωριστή τήν μιά από τήν άλλη, αλλά τό ίδιο σημαντική.

Γιά τήν προσωπικότητα, τό έργο, τή ζωή τού Μωρεάς, κυκλοφόρησε τόν τελευταίο καιρό ένα αρκετά κατατοπιστικό βιβλίο, τού κ. Γιώργου Γιάνναρη, που με αρκετές λεπτομέρειες, φωτίζει τό φαινόμενο Μωρεάς - γιατί γιά φαινόμενο πρόκειται, πέρα από τήν άξία του.

Ο Γιάννης Παπαδιαμαντόπουλος καταγόταν από εύπορη οικογένεια. Η μητέρα του ήταν έγγονη τού ναύαρχου Τομπιάη, ο πατέρας του, ο Αθανάσιος Παπαδιαμαντόπουλος είχε άσχοληθεί με τήν ποίηση, με στίχους σε αούτηρή καθαρεύουσα, όπως, άλλωστε έγραψε αργότερα και ο γιός του. Η Μυρτιάσσα ήταν συγγενής τής οικογένειας, και φίλοι τού νεαρού Παπαδιαμαντόπουλου, ο Καμπούρογλου κι αργότερα ο Μαλακασής.

Ο Γιάννης (όπως τόν φώναζαν) Παπαδιαμαντόπουλος γεννήθηκε τόν Απρίλιο τού 1865, σ' ένα αρχοντικό τής οδού Φιλελλήνων, στην Αθήνα. Η μόρφωση που φρόντισε τόν πατέρα τού έδωσε ή εύπορη οικογένειά του ήταν καλή: είχε δύο ξένες γκουβερνάντες κατά διαστήματα, κι άκομη έπαυσε μωθήματα γαλλικής, γερμανικής, εφρασκίας, σκοπαθαλής κλπ. Στο έλληνικό σχολείο και στο γυμνάσιο ήταν έπιμελής μωθήτης. Μά όταν πήγε στο πανεπιστήμιο, για νομικά, σπάνια πατούσε τό πόδι του εκεί. Ο Μήδμηης Αννινας και ο Παλαμής, που ήταν γνωστοί του, έγραψαν αργότερα ότι σπάνια τόν έβλεπαν στο πανεπιστήμιο, ίσως γιατί ο Παπαδιαμαντόπουλος δεν ήταν ένθουσιασμένος με τήν ιδέα να σπουδάσει νομικά.

Πολλοί από τούς μετέπειτα μελετητές τού άμφεβαλαν και γιά τό πόσο καλές ήταν οι γνώσεις του στην γαλλική. Οστόσο οι μετέπειτα εργασίες του δείχνουν ότι δούλεψε εύσυνείηστα, και ίσως σκληρά. Κι άκόμη ότι είχε από τόν πατέρα του μιά πλούσια βιβλιοθήκη που κανείς όμως δεν θα μπορούσε να πει πόσο τήν άξιοποίησε ο νεαρός Παπαδιαμαντόπουλος.

Τά δημιουργήματά του

Τά πρώτα του κείμενα πρέπει να έγραψε ο Παπαδιαμαντόπουλος

ψυχρός ως φίλαυτος γυνή Τά ποιήματά του ήταν όχι πολλά (πρός τήν σελήνη, κόρος, μελαγχολία κ.α.) ενώ αργότερα έγραψε και πεζά, όπως τό διήγημα «Βαλσαόφ Γεράρδος» και «Ο χορμός τής άθηνάιδος». Επίσης άσχολήθηκε πολύ με μεταφράσεις.

Ο Παπαδιαμαντόπουλος ήταν και παραγωγικός και τολημής στο να έκφράζεται γραπτά και προφορικά. Και από τά πράγματα που τόν ένθουσιασάν ήταν να δημιουργεί κλειστές λογοτεχνικές ομάδες. Παράτολμος, όπως ήταν, είχε κάνει, σε ηλικία 16 ετών, μάθος τού ένα ταξιδιού στο Παρίσι. Έχοντας κάποια χρήματα, πήρε από τήν Πάτρα τό πλοίο, πήγε στο Πριντζί και από εκεί έφτασε μέχρι τό Παρίσι, έναν κόσμο που έπιθυμούσε να δει, μιά και αναζητούσε κάτι διαφορετικό από τήν ζωή τής Αθήνας. Τό ταξίδι εκείνο κράτησε περίπου 40 μέρες και τέλειωσε όταν τέλειωσαν τά χρήματά του και τόν ξανάφερε στην Ελλάδα ένας συγγενής του. Ηταν, όμως, ή πρώτη γεύση που έπαυσε από τήν Γαλλία ο Γιάννης Παπαδιαμαντόπουλος, που κατόπιν θα ζούσε εκεί, σαν Ζάν Μωρεάς.

Πριν να εγκατασταθεί όριστικά στην Γαλλία άνέπτυξε πλούσια λογοτεχνική δράση στην Ελλάδα, πήρε μέρος σε διαγωνισμούς, αλλά και σε λογοτεχνικούς καυμούς, μετέφρασε ξένου έργα στα έλληνικά, αλλά και έλληνικά ποιήματα στα γαλλικά. Μέχρι τό 1878 ο Παπαδιαμαντόπουλος γίνεται μιά σημαντική μορφή στην έλληνικό πνευματικό κόσμο τής εποχής. Και τότε, εφρακιά αλλάζον όλα.

Ο Ζάν Μωρεάς

Από μιά στιγμή και πέρα ο Παπαδιαμαντόπουλος χάνει κάθε ένδοξο φέρον γιά τά έλληνικά γράμματα και δεν θα χρησιμοποιήσει πιά τήν έλληνική γλώσσα. Γιά τούς λόγους τής άπότομης ούτης στροφής έχουν γραφτεί πολλά: άλλοι είναι ότι έφυγε γιά έρωτικούς λόγους, άλλοι γιατί τόν έστειλε ή οικογένειά του στην Γερμανία να σπουδάσει, άλλοι και έγινε έν μέρι. Ο ποιητής Σπυρίδης Ζέλλος είχε άπό τούς πρώτους τούς

ιδιαιτερα στην Ιταλία και στην Γερμανία όπου πήγε να σπουδάσει νομικά τό 1882 - σαν καινούργιος άνθρωπος και δημιουργός, δηλαδή σαν Γάλλος. Από δώ και πέρα κάθε τί παλιό θα θαφτεί, σε κανέναν δεν θα γραφει ή δεν θα μιλήσει γιά τό έλληνικό του έργο. Ήθελε να αναγνωθεί. Στο Παρίσι γνωρίστηκε με τούς λογοτεχνικούς κύκλους και μ' όλα τά

άνανήσεις, διασκευές, θέατρο. Θα δώσει διαλέξεις, θα οργανώσει ποιητικές βραδιές και θα δημιουργήσει λογοτεχνικές συντροφίες, αλλά πάντα μέσα στον γαλλικό χώρο, μέχρι τόν θάνατό του. Και όταν θα πεθάνει τό σώμα του θα κεί στο κρεματοριο, κατά τόν τρόπο των Καθολικών.

Στην Ελλάδα

Μολονότι σκόπημα έχασε μιά γιά πάντα τήν προηγούμενη λογοτεχνική παραγωγή του, αυτή που είχε στα χρόνια που έμενε στην Ελλάδα, επι-

Ο Μωρεάς και ο Βερλαίν ήταν σκενοί φίλοι. Στο σχέδιο, οι δύο ποιητές σε μιά έκθεση τό 1896.

κινήματα (συμβολισμό, ρο- σκέφτηκε τήν πατρίδα δύο φορές,

Μιά σκηνή από τό έργο τού Λιούμει «Ντάνιελ».

Η έβδομη τέχνη

Σίντνεϋ Λιούμει ένας σκηνοθέτης με έντιμα όράματα

Συνεργάστηκε πάντα με άξιους ήθοποιούς

Ο σκηνοθέτης Σίντνεϋ Λιούμει, είναι άνθρωπος τής πόλης, μορφωμένος και έξυπνος. Είναι ένα έντιμο άτομο, ελίκρινής και έχει φιλελεύθερες άπόψεις. Έχει καταφέρει να έπιζησει στον κόσμο τού κινηματογράφου και στο θέατρο, είναι αρκετά σκληρός. Ίσως θα μπορούσε να πει κανείς ότι οι ταινίες του άντικατοπτρίζουν τόν έαυτό του.

Πριν από λίγο, άδοκλήμως τήν 30ή ταινία του, έχοντας άρχεισει τήν καριέρα του τό 1957, με τούς «Δώδεκα ενόρκους», πράγμα που σημαίνει ότι ή παραγωγή του είναι περίπου μιά ταινία τό χρόνο. Η έπίδοση, λοιπόν, είναι σημαντική και γίνεται άκόμη σημαντικότερη άν σκεφτεί κανείς πόσες καλές ταινίες έχει δημιουργήσει. Τό άν πρόσφατο φίλμ του είναι τό «Ντάνιελ», μιά ταινία που κτυπήθηκε από τήν κριτική, μιά που ο Λιούμει πιστεύει ότι είναι μιά καλή παραγωγή με ένδιαφέρον θέμα. Μιλώντας σε Βρετανό δημοσιογράφο, είπε σχετικά:

«Τό πρόβλημα είναι ότι τό «Ντάνιελ» προκάλεσε περισσότερο συγκινησιακή άνταπόκριση τού κοινού και των κριτικών άπ' ότι περιμέναμε. Βασίζεται σ' ένα μυθιστόρημα τού Εντ Ντοκτορσού, που έκανε ο ίδιος τό σενάριο, που ο συγγραφέας του τό έχει εμπνευστεί από τή δική και καταδική τού ζεύγους Ρόζενμπεργκ. Τό γεγονός αυτό είχε γίνει πριν τριάντα χρόνια, ώστόσο σήμερα φαίνεται να συγκινεί περισσότερο άπ' ότι τότε.

Ο Λιούμει άποκαλύπτει ότι έχει διαβάσει τό βιβλίο από τής άρχές τής δεκαετίας τού 1910 και ήθελε από τότε να γυρίσει τήν ταινία, αλλά δεν μπόρεσε. Τώρα δούλεψε πολύ οικονομικά, δεν έδωσε γιά τό φίλμ παραπάνω από όκτώ ή έννιά εκατομμύρια δολάρια και όλη τή δουλειά τήν τέλειωσε σε έννιά έβδομάδες, διάστημα πάρα πολύ μικρό. Λέει γιά τό «Ντάνιελ»:

«Γιά μένα, πρόκειται γιά μιά σημαντική ταινία, όχι μόνο γιά τήν πολιτική τής σημασία, αλλά πιά πολύ γιά τό βασικό τής θέμα, που είναι οι σχέσεις μέσα σε μιά οικογένεια, οι σχέσεις παιδιών και γονιών. Πιστεύω ότι πρόκειται γιά μιά πολύ άνθρώπινη ιστορία και ότι θα πρέπει να έχει άπήχηση στον κόσμο, ανεξάρτητα άν έχει άκούσει γιά τούς Ρόζενμπεργκ ή όχι.

Τό νεανικό κοινό

Ένας δημοσιογράφος παρατήρησε ότι τό «Ντάνιελ» δεν θα άρσει στην σημερινή νεολαία, που άποτελεί και τό μεγαλύτερο ποσοστό των θεατών των κινηματογράφων σήμερα. Επιστέμως, θα πρέπει να περιμένει κανείς να προηθεί από τήν τηλεόραση γιά να τόν δούν και να τό άρέσουν οι νεαρότεροι και οι μεγαλύτεροι. Ο

11/7/84

...είναι ορισμένοι... παραμένει ότι το «Γιαννίνα» δεν θα φέρσει στην σημερινή νεολαία, που αποτελεί και το μεγαλύτερο ποσοστό των θεατών των κινηματογράφων σήμερα. Επομένως, θέ πρέπει να περιμένει κανείς να προβληθεί από την τηλεόραση για να το δούν και να το άρουν οι μεαήλικες και οι μεγαλύτεροι: Ο Λιούμπετ δεν είναι θαυμαστής της τηλεόρασης, άν και έμπε παλλά από την τέχνη του δουλεύοντας σάν βοηθός κάποτε, σέ 250 παραγωγές τηλεοπτικών ταινιών.

—Τότε, λέει, ή τηλεόραση έκανε πολλά ζωντανά προγράμματα. Αν γινόταν και σήμερα έτσι, θά σκεφτόμουν να γυρίσω κάτι για την τηλεόραση. Αλλά έτσι όπως γίνεται τώρα...

Ο Λιούμπετ είναι γνωστό ότι νιάζεται πολύ για τις ταινίες του. Δεν είναι ο σκηνοθέτης που παίρνει τα χρήματα και φεύγει. Τόν ενδιαφέρει πάρα πολύ το μέλλον μίας ταινίας του, τό πώς θά προχωρήσει. Από την εποχή που γύρισε τό «Σερπικό», ζητάει και μετέχει την εκτύπωση της ταινίας, αφού έχει πάρει μέρος και τό μόντάζ. Τώρα, μάλιστα, με τό «Ντάνιελ» προχώρησε ακόμη περισσότερο.

Απαντώντας σέ μιά ερώτηση, τί συνδέει άναμεταξύ τους τις ταινίες του, όπως για παράδειγμα τόν «Φόνος τό Οριάν Ξεμπές», την «Ετυμηγορία» και τις «Ταινίες τό Αντερσον», ο Λιούμπετ είπε πώς δεν μπορεί νά πεί ότι τά φίλμ μοιάζουν θεματικά μεταξύ τους, πρόσθεσε όμως ότι πάντα τόν κινεί νά έχει τό φίλμ που γυρίζει ένα θέμα συμπληρωτικό και νά βασίζονται σέ καλογραμμένα, λογοτεχνικά σενάρια. Αυτό είναι άλληθια για πολλές από τις ταινίες του, καθώς βασίζονται σέ βιβλία ή θεατρικά έργα άξιας (έχει γυρίσει ακόμη και τόν «Γάλλος» τό Τσέχωφ) ή σέ καλό μυθιστόρημα.

Μέ καλούς ήθοποιούς

Ο Λιούμπετ δούλεψε τις πό πολλές φορές με θαυμασίους ήθοποιούς, αλλά οι πιο άναημένοι τόν φαίνεται νά είναι ο Σήν Κόννερ και ο Τζέιμς Μέσον, για τό άποιο διατυπώνει πολλούς έπαινους. Και άς μή ξεχνάμε ότι σέ φίλμ τό Λιούμπετ έχουν παίξει ο Χένρυ Φόντα, ο Μόρλον Μπρόντον και ή Άννα Μανιδάν, ή Τζόαν Γουόντγουορντ και ή Βανέσα Ρεντγκρέβ, ο Άλ Πατιόν και ο Μάικλ Κέην, ο Ρόντ Στόιγκερ και ο Πώλ Νιαύμαν, άνόματα άηλοδη τρανταχτά άτόν κόσμο τών κινηματογράφων, που θά μπορούσαν νά συμπληρωθούν και από πολλά άλλα.

Γενικά για τόν Σίντεν Λιούμπετ μπορεί νά πεί κανείς, ότι είναι ένας σκηνοθέτης, που έξρει τί θέλει. Οι πιο πολλές ταινίες του δείξαν τόν κόπο και συγκίνηση τό καινό, άρεσαν και στούς κριτικούς. Υπάρχουν θέσια και άποτυχίες, ίσως τό «Έκθους», ή κάποιο άλλα φίλμ, που οι παραγωγές δέν άφισαν νά γίνει, όπως τό «Θεε εκείνας. Έτσι, άν δει κανείς τόν κατάλογο τών τριάντα ταινιών, που έχει γυρίσει από τό 1957 μέχρι σήμερα και άφαιρεί κάμιά δεκαριά, τότε μένει ένας πίνακας πραγματικά άξιοβλαβήστας, μιά σειρά ταινιών, που τιοούν τόν μεταπολεμικό άμερικανικό κινηματογράφο. Γιατί μιά είκοσάδα ταινιών άξιων σέ λιγότερο από τριάντα χρόνια, είναι ένα άπίτευγμα.

Θεατρικές παραστάσεις

Αριστοφάνη, «Ορνίθες», από την «Θεατρική διαδρομή»

Μόνιμες σκεδόν και γνώριμες οι συμμετοχές στις «Γιορτές άναχτού θεάτρου» Ξαναθέτουν τό πρόβλημα, πρόβλημα που έχει σχέση άμεσα με την κριτική αντιμετώπιση τους: ή θά πρέπει νά τό έχει κανείς όλ' αυτό σάν μιά ξεχωριστή κατάσταση, άηλοδη νά θεωρήσει ότι οι παραστάσεις αυτές γίνονται στά πλαίσια μής προσπάθειας, που μόλις ξεφρενεί από τόν έρασιτεχνισμό, όποτε και τά κριτήρια θά πρέπει νά είναι έπιεική, ή νά τις θεωρήσει σόν έπαγγελματικές παραστάσεις όποτε, θέθαια, θά άναγκασθεί κανείς νά γίνει πολύ δισυάρετος. Νομίζω πώς τά ποσά που δαπανούνται για τό συγκρότημα που μετέχουν και ή έπιπρόσθετη οικονομική ένίσχυση τού δήμου για τις «γιορτές» δέν έπιτρέπει πολλές έπιεικές. Συνεπώς δέν μπορεί νά μή δει κανείς και την παράσταση τών «Ορνίθων» από την σκοπία αυτή.

Δέν θά πούμε πώς τό ίδιο έργο έχουμε Ξαναθεί πριν είκοσι και παρατόνω χρόνια στό ίδιο αυτό θέατρο, σέ μιά άριστογρηματική παράσταση τού Κούν, γιατί ή σύγκριση θά ήταν συντριπτική. Οστόσο, όταν καταπίναται ένα συγκρότημα με τέτοια έργα (κι αυτό δέν ίσχυει μόνο για την «Θεατρική διαδρομή») όφείλει νά έχει ένα μίνιμουμ προπαραθέσεων για νά εύλεισθεί σέ μιά εύπρόσθετη παράσταση. Οι «Ορνίθες» από τά πιο ποιητικά έργα τού Αριστοφάνη, θά έλεγα τά πιο εύάισθητα, όποτε έμμενυσθήσκον θεοσεία, άξιους ήθροισμούς με πείρα, έναν θίσοο σχετικά πολυπρόσωπο. Με την «Θεατρική διαδρομή», που θά πρέπει νά πώ ότι έφέτος έμφανίσθηκε πολύ πιο συνεπή άπ' ότι στόν προεπεινά Αριστοφάνη και στόν περσιινό Μίμωμοσοί, διαπιστώνει κανείς πολλές έλλείψεις, κυρίως στό θέμα τών ήθροισμών. Καλές ήταν οι προσπάθειες τού Μπουνούραγλου, τού Μιχαηλίδη, της Δημοπούλου, λιγότερο τού Γιαννιδη όλλά έμμενος όλο σά τό έπίπεδο της προσπάθειας, της φιλιότητος άν θέλουμε. Ενονογρημίες, λοιπόν, στό ότι είναι άναγκασιόμως κανείς νά καταθέσει όλη αυτή την ιστορία στό έπίπεδο της προσπάθειας, πρόγμα που αυτόματα όφραίνεται στην κριτική και μάλιστα την καθιστά περιτή. Βέθαια, πρέπει νά άναφερθεί ότι τό σκηνογραφικό μέρος ήταν όλο καλύτερης τύχης και ένα μέρος τών κοσμημάτων τού Αποστόλου Βέττα, όπως και ένα μέρος της μουσικής (ή άπληστια τού Κατζάντζη καρδοκωσσιάν), όπόσσο όλο τό έγχείρημα άπέπνεε έρασιτεχνισμό. Κoi σκεφτείται κανείς πώς κάποτε είχαν έδρωικές με ρεκόρ στό θέατρο μας, τώρα μοιάζει σά νά παρακαλούσαμε καλές προσπάθειες άναητών άόλητων.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

Τά δημογρηματικά

Τά πρώτα του κείμενα πρέπει νά έγραψε ο Παπαδιαμαντόπουλος όταν ήταν ακόμη μαθητής. Πάντως, σά χρόνια 1871-72 σημειώνεται ή άπαρχή της λογοτεχνικής δουλειάς τού μετέπειτα Ζάν Μυρεάς. Πρωτοσκηολήθηκε με την ποίηση, γράφοντας στίχους σέ άπαισιτη καθαρεύουσα.

Έξους ερώτων και διακρύβων χωρίς ούδέν νά με κινήν γελών δηθύουν τόν βίον,

γε για έρωτικούς λόγους, άλλοι γιατί τόν έστειλε ή οικογένειά του στην Γερμανία νά σπουδάσει, όπως και έγινε έν μέρι. Ο ποιητής Σωτήρης Σκήνης είπε κάτι που φαίνεται πολύ πιο ουσίο. Είπε άηλοδη ότι άν ο Παπαδιαμαντόπουλο δούλεγε την πολιτική ή τόν στρατό θά μπορούσε νά μένει στην Ελλάδα γιατί ύπρχε περιθώριο και για τις δύο αυτές καριέρες. Αλλά για την ποίηση δέν έβρισκε πρόσφορο περιθώριο.

Ο Μυρεάς ριζωσε σάτο Παρίσι ύστερα από πολλά ταξίδια σέ διάφορες χώρες -

Ο Μυρεάς και ο Βερλίνος ήταν στυνοί φίλοι. Σάο σχέδιο, οι δύο ποιητές σέ μιά έκθεση τό 1896.

κινήματα (συμβολισμός, ρομαντισμός, νεοκλασικισμός) και μερικά μάλιστα, κατά διαστήματα, τά καθοδήγησε.

Γιά τά θέματα του, τη γλώσσα, την ποίηση γενικά, θά βυθιστεί στή μεσαιωνική Γαλλία, στόν κόσμο τών Λατινών και, σάο τέλος στόν κόσμο τών αρχαίων Ελλήνων, άλλα πάντο σάν Γάλλος. Θά δημοσιεύσει και θά άναδημοσιεύσει γύρω στούς είκοσιέντε τόνους με ποιήματα, πεζά,

Ο Γιώργος Γιάννης σάο βιβλία του που δίνει πολλά στοιχεία και για την ζωή και για τό έργο τού Μυρεάς, γράφει έπιγραμματικά στις τελευταίες σελίδες του: «Η σύγχρονη Ελλάδα έχασε ένα συγγραφέα της, κέρδισε όμως ή «έλληνοσύλη» έναν πνευματικό πρόδρομο στή Γαλλία και στην Εύρώπη. Τό φαινόμενο Μυρεάς άντανάκλα και ανοιχθεί τόσσο τό σήμα: στην Ελλάδα ύπρχε πολλή Γαλλία και στην Γαλλία πολλή Ελλάδα. Η έννοια λοιπόν αύτού που άποκαλώ «έλληνοσύλη» ίσχυε και ίσχυει και ο Μυρεάς είναι ένα καλό της παράδειγμα».

Αναγνωρίζεται ή δραστηριότητα

Θά πρέπει νά άναγνωρίσει κανείς (άνεξάρτητα από τις όποιες άλλες έπιφυλάξεις του και άντιρρήσεις του) ότι ή πιο δραστήρια ομάδα καλλιτεχνών μέσα σάο ΚΘΒΕ είναι τόν τελευταίο καιρό τό «Άεσαν Χοροθέατρο» τού Λομμελ. Δίνει συνέχεια παραστάσεις, στή Θεσσαλονίκη και άλλου, και άναγεννά τά προγράμμά του (ή τά έναλλάσσει εύληπτα) πρόγμα, πού, άν μή τί άλλο, άποδεικνύει φιλοπονιαία πού όφείλει νά την έπινοήσει κάθε άμεράλητος κριτής. Κι άκόμη είναι άξείπινα τό ότι τό συγκρότημα αυτό παρασθαι νά άξιοποιήσει έργο Ελλήνων ποιητών για μουσική επένδυση και χορογράφηση, ιδιαίτερα όταν ή μουσική συντίθεται άπά Έλληνα...

Παραμεριμένη ή Θεσσαλονίκη

Μού έλεγε φίλος ποιητής της Θεσσαλονίκης: Γιατί στις έπιτραπές θραυσιώνων βιβλίων ή έπιλογής έργων για την άγόρα τους από τά αρμόδια ύπουργεία δέν θάλετι κανείς εκπρόσωπο τού λογοτεχνικού κόσμου της Θεσσαλονίκης. Η άπάντηση, θέθαια, δέν άπαιτεί ιδιαίτερη σοφία. Ο υδροκέφαλος λειτουργεί και πάλι (παλιότερα μετέκριν Θεσσαλονίκης σέ τέτοιες έπιτραπές) και άνοσει κάθ'... έπιχωπία. Αποτέλεσμα, όπως μού έλεγε πάλι ο φίλος ποιητής, είναι νά άνονουνται νέοι λογοτέχνες με άξιοπροσέχτο έργα, άλλα με έλλειψη τών καταλληλών προσάθσεων. Παλιά ιστορία πού ή περιλόγητη άποκέντρωση άντι νά την λύσει την μετέδωψε.

Κρατάει μαχαίρι

Απαράδεκτη ή δήλωση σκηνοθέτη τού Εθνικού θεάτρου, πού θά έμπαρσιε έργο του στην Έπιδαυρο: Έκοψε χερσικό για τόν στήν... άκατόνητο, κατά την γνώμη του. Άπό πούιν, άκατόνητο, άραγε. Και πώς ήταν κατανοητό τόσά χρόνια και τόσος φόρος πού παρουσιάσθηκε ή σοφική τραγωδία. Είναι πέρα πολύ έπικίνδυνο (και για τό θέατρο και για τόν σκηνοθέτη) νά υποτίμησει την νοσημοσύνη τού κοινού, άηλοδη νά λάδων άνδραμνν που ή μωρόφωβή τους και ή έκδικητότητα τους ποικιλεί σέ βαθμό τόσο μεγάλο, ώστε νά μην χωράει σάο αύθιμοτο «δέν θά καταλάδουν» τού σκηνοθέτη πού ίσως δέν κατάλαθε τη δύναμη τού τραγικού τόγου.

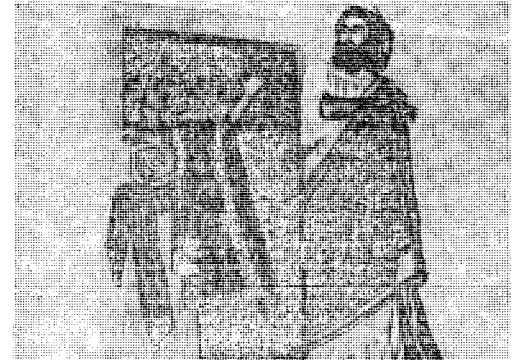
Μιά ήρωική προσπάθεια πριν 23 χρόνια
Ο Καραντινός και τό ξεκίνημά του
μέ τό φεστιβάλ Φιλίππων - Θάσου

Μέ είκοσι ήθοποιούς και άκαταμάχητο πάθος

Γ. Εορτά Φιλίππων (παραστάσεις άρχαίου δράματος).

Έτσι ξεκίνησε τό θέατρο της Βόρειας Ελλάδος ο άέχριστος Καραντινός. Και τό ξεκίνησε, όπως γράφει, σάν τρίτο τμήμα τού βιβλίου του «Ζαρνάτα χρόνια θεάτρου τών Φιλίππων και της Θάσου, προκάλεσε λαϊκό συναγερμό και ένθουσιασμό. Καλλιτεχνικά, τό άπόκλειστικό καί όλο τό σκεπτικό καί

κτήρα και την τίμησαν με την παρουσία τους οι άρχες. Μάλιστα την πρώτη παράσταση παρακολούθησε και τό τότε ύπουργός προεδρίας, ο Κωνσταντίνος Τσούτσος, μετέπειτα Πρόεδρος της Δημοκρατίας Πετριόπουλος νά έπαιωθεί ότι ο κόσμος της Καβάλας, της Άράμης και των γύρω περιοχών πλημμυρισε τό θέατρο, έλλοθεντα καί όλο τό σκεπτικό καί

Η Θάλεια Καλλιγιά και ο Ιορδάνης Μαρίνος σάν «Οιδιποδάσκη» χαρακτηριστικά από τόν τύπο σάν έπιτυχία, παρά τις μερικές αντίρρήσεις πού είναι φυσικό νά ύπάρχουν πάντα για τούτη ή έκείνη ή σκηνοθετική τάση ή για όρισμένες λεπτομέρειες της εφάρμογης.

Τό έργο παίχτηκε, κάποιοι γκρινιάρηδες, άλλοι είναι πώς είναι μιά άρχη, άλλα ο σπόρος είχε ριχτεί. Τά φεστιβάλ Φιλίππων - Θάσου ήταν μιά προνομιακή όφραση. Γράφοντας τότε σάο «Βήμα» ο Γιώργος Θεοτοκάς, πού ήταν ο πρώτος πρόεδρος τού Κ.Θ.Β.Ε. και στενός συνεργάτης τού Καραντινού, έλεγε τά έξης:

Οσα έγιναν εκ τών ένόντων τών